

VII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ KOMISJI ROLNICTWA I ROZWOJU WSI (NR 246)

z dnia 18 marca 2015 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (nr 246)

18 marca 2015 r.

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi, obradująca pod przewodnictwem posła **Krzysztofa Jurgiela (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (druk nr 3193);
- rozpatrzenie informacji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat płatności obszarowych za 2014 r.

W posiedzeniu udział wzięli: **Kazimierz Plocke** sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz ze współpracownikami, **Renata Mantur** dyrektor Departamentu Płatności Bezpośrednich Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, **Anna Demusiak** naczelnik Wydziału Wspólnej Polityki Rolnej i Funduszu Spójności w Departamencie Instytucji Płatniczej Ministerstwa Finansów wraz ze współpracownikiem, **Katarzyna Wysocka** główny specjalista kontroli państwowej w Departamencie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli, **Mirosław Helta** kierownik Sekcji Hodowli Zespołu Nadzoru Właścicielskiego Biura Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych, **Wojciech Fortuński** członek Krajowej Rady Notarialnej oraz **Krzysztof Przedpełski** starszy specjalista w biurze Krajowej Rady Izb Rolniczych.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Agnieszka Jasińska**, **Andrzej Kniaziowski**, **Dariusz Rzepnikowski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Monika Bies-Olak**, **Krzysztof Karkowski** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Witam przybyłych gości. Stwierdzam kworum.

Porządek dzienny jest następujący: pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych oraz informacja ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat płatności obszarowych za 2014 r.

Czy są uwagi do przedstawionego porządku dziennego? Nie słyszę. Wobec braku uwag stwierdzam przyjęcie porządku dziennego.

Przed przystąpieniem do realizacji pierwszego punktu pytam, czy na sali znajdują się osoby, zajmujące się zawodowo działalnością lobbingową? Nie widzę.

Marszałek Sejmu skierował w dniu 3 marca 2015 r. rządowy projekt ustawy z druku nr 3193 do Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w celu przeprowadzenia pierwszego czytania. Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Proszę pana ministra o krótkie uzasadnienie projektu ustawy.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Kazimierz Plocke:

Dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, przedstawiam uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o wspólnotach gruntowych. Projekt ustawy reguluje stan prawny nieruchomości, wykazanych w ewidencji gruntów jako wspólnoty gruntowe, co do których nie wydano odpowiednich decyzji na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych.

Chciałbym zwrócić uwagę Wysokiej Komisji, że problem ten dotyczy 3,5 tys. wspólnot gruntowych na 5,1 tys. wspólnot, zarejestrowanych w ewidencji gruntów i budynków, które łącznie gospodarują na powierzchni 107 tys. ha. W myśl obowiązujących przepisów

ustalenie osób uprawnionych – jeżeli chodzi o określenie stanu faktycznego i prawnego, który istniał w dniu 5 lipca 1963 r. – nie jest możliwe na dzisiaj z uwagi na to, że zmienił się w wielu miejscach stan prawny tychże udziałowców. Udziałowcy w 1080 wspólnotach gruntowych utworzyli spółki do zarządzania, a w 1073 spółkach powołano właściwe organy, które pozwalają na funkcjonowanie w obrocie prawnym.

W procedowanym dzisiaj projekcie ustawy przewidziano zmiany, które mają doprowadzić do uregulowania stanu prawnego nieruchomości, wykazanych w ewidencji gruntów jako wspólnoty gruntowe. Chcemy zaproponować trzy rozwiązania. Pierwsze rozwiązanie – ze względu na ochronę praw nabytych przewiduje się ustalenie uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej według obecnych zasad. Nazywamy to starą grupą uprawnionych, funkcjonującą na podstawie aktualnych przepisów ustawy. Będzie to następowało na wniosek zainteresowanych stron. Wnioski mają być złożone do 30 czerwca 2016 r.

Drugie rozwiązanie. Jeżeli nie będzie uprawnionych, o których mowa wyżej – o nich przed chwilą wspomniałem – ustalenie uprawnionych nastąpi na wniosek kolejnej grupy, tzw. nowej grupy uprawnionych, wprowadzonej projektowaną nowelizacją ustawy. W ramach nowej grupy uprawnione będą osoby fizyczne lub prawne, które, po pierwsze, posiadają gospodarstwa rolne i nieprzerwanie, przez okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r., faktycznie korzystają ze wspólnoty gruntowej albo, po drugie, zamieszkują lub mają siedzibę na terenie miejscowości, w której znajdują się grunty stanowiące wspólnotę. Mogą to być też osoby fizyczne, które zamieszkują w innej miejscowości, a prowadzą gospodarstwo rolne, jeżeli wspólnotą gruntową są lasy, grunty leśne, nieużytki przeznaczone do zalesienia; chyba że przez okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. osoby te faktycznie nie korzystały ze wspólnoty.

Wreszcie trzecia propozycja. W sytuacji, gdy ustalenie uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej, wedle opisanych wyżej zasad nie będzie możliwe, to uprawnione do nieodpłatnego nabycia nieruchomości na własność będą gminy. Natomiast wtedy, gdy gmina nie złoży wniosku odnośnie do nieruchomości, to nieruchomości te będzie nabywał Skarb Państwa.

To są podstawowe kwestie, które chcielibyśmy uregulować w nowelizacji ustawy. Dotychczas obowiązująca ustawa ma już ponad 50 lat i wiele się w tym czasie zmieniło, w związku z tym istnieje pilna potrzeba uregulowania obecnego stanu. Jest to tym bardziej istotne, że powierzchnia wspólnot jest znaczna, bo liczy ponad 100 tys. ha. W tej ustawie przewidujemy również możliwość przekształcenia wspólnot gruntowych – stanowiących szczególnego rodzaju współwłasność bądź też przedmiot współużytkowania – na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego.

Projektowane przepisy nie znoszą wspólnot gruntowych. Istniejące obecnie wspólnoty gruntowe będą nadal funkcjonować w dotychczasowej formie organizacyjnej i będą gospodarować na dotychczasowych zasadach, jeżeli taka będzie wola samych uprawnionych.

Chcę też poinformować Wysoką Komisję, że projekt został przyjęty 10 lutego 2015 r. przez Radę Ministrów. Dzisiaj wobec tego projektu swoje stanowisko wyraziło Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu. Opinia ta pewnie będzie przedmiotem dalszych analiz bądź przez Wysoką Komisję, bądź przez podkomisję.

Chcę też zwrócić uwagę, że wprowadzenie proponowanych zmian do ustawy było szeroko konsultowane. Takie instytucje oraz organizacje, jak: samorząd gminny, samorząd powiatowy, samorząd rolniczy, Najwyższa Izba Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich – wносиły o to, żeby te zmiany do ustawy zostały zaproponowane. Chcę też zwrócić uwagę, że prace nad projektem trwały kilka lat i ostatecznie udało się go uzgodnić na poziomie uzgodnień międzyresortowych, a także z Rządowym Centrum Legislacyjnym.

Wnoszę o przyjęcie proponowanych zmian w projekcie ustawy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Dziękuję bardzo. Przystępujemy do dyskusji i zadawania pytań panu ministrowi. Bardzo proszę, pan poseł.

Poseł Edward Siarka (ZP) – spoza składu Komisji:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Jestem co prawda spoza Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, natomiast chciałem w tym momencie zabrać głos, ponieważ w sposób oczywisty nie będę mógł brać udziału w pracach podkomisji.

Chcę powiedzieć, że prace nad tym projektem trwały przez kilka lat i byłem jedną z tych osób, które w sposób czynny włączały się w konsultowanie projektu. Na terenie mojego powiatu jest 97 wspólnot gruntowych, które gospodarują na prawie 10 tys. ha. Odbiliśmy kilka spotkań, w których uczestniczył również przedstawiciel MRiRW. Muszę powiedzieć, że zgłoszone na tych spotkaniach i w trakcie dyskusji wnioski zostały wykorzystane również w tym projekcie, za co chciałem podziękować.

Generalnie można powiedzieć, że zaproponowane zmiany idą w tym kierunku, jakiego oczekiwały obecnie gospodarujące wspólnoty. Na terenie mojego powiatu wszystkie wspólnoty prowadzą działalność na podstawie ustawy z 1963 r. Zmiany idą generalnie w kierunku, który jest oczekiwany.

Jednak projekt nie rozwiązuje jednego problemu, który cały czas ciąży nad wspólnotami od 1963 r., kiedy jednym przepisem, na mocy art. 11 zdecydowano, że dla wspólnot gruntowych nie prowadzi się ksiąg hipotecznych. Dzisiaj przez ten przepis wspólnoty ponoszą straty finansowe, ponieważ bardzo trudno jest uzyskać dopłaty z tytułu prowadzenia działalności rolniczej czy jakiegokolwiek innej działalności, bo zawsze w instytucji zadawane jest pytanie: proszę pokazać akt własności gruntów. Oczywiście wspólnoty są zapisane w ewidencji gruntów.

Mam prośbę, żeby w toku dalszych prac spróbować tak rozwiązać ten problem, aby kwestia zapisów hipotecznych była ostatecznie rozstrzygnięta. Chcę zwrócić uwagę, że jeżeli obecnie funkcjonujące wspólnoty zdecydują się na przekształcenie gruntów we współwłasność lub, gdy wspólnota przejdzie na własność komunalną albo Skarbu Państwa, to wtedy mają wpis do hipoteki. Natomiast gdyby wspólnota pozostawała w obecnym kształcie, to wydaje się, że będą z tym problemy, ponieważ ten przepis nadal obowiązuje, czyli wspólnota nie podlega wpisowi do hipoteki.

Jednocześnie w art. 27 przedłożonej nowelizacji rząd zaproponował, aby przekazywać udziały aktem notarialnym. To oczywiście rodzi pewne wątpliwości, związane zwłaszcza z kosztami, ale zgodziliśmy się z prezesami, że dla uporządkowania gospodarki wspólnotowej jest to do zniesienia. Tyle tylko, że wtedy nie za bardzo można zrozumieć, w jaki sposób udziały we wspólnocie będą przekazywane aktem notarialnym, bez wpisania wspólnoty do hipoteki.

Wydaje się, że nic nie stoi na przeszkodzie, żeby próbować wypracować pewne rozwiązanie. Działka – będąca własnością wspólnoty – figurowałaby w księdze wieczystej jako nieruchomości konkretnej wspólnoty urbarialnej, na przykład wspólnoty w Jabłonce, czy w Witowie, natomiast udziały mogłyby być prowadzone już według tych zasad, jakie są zapisane w ustawie. To wymaga przedyskutowania i ewentualnie przeanalizowania, żeby w sposób ostateczny rozstrzygnąć kwestie prowadzenia ksiąg wieczystych. Stąd, panie przewodniczący, mój głos w tej sprawie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Poseł Edward Siarka (ZP) – spoza składu Komisji:

Służę również pomocą, gdyby była potrzeba.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Zapraszamy na posiedzenia podkomisji. Proszę się zgłosić do sekretariatu. Pani poseł Paluch.

Poseł Anna Paluch (PiS) – spoza składu Komisji:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Jestem oczywiście posłem spoza składu Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Wiemy o tym, wiemy.

Posel Anna Paluch (PiS) – spoza składu Komisji:

Czynnie biorę udział w pracach zespołu rolnego Prawa i Sprawiedliwości. Ta tematyka jest rzeczą niezmiernie istotną i ważną dla moich wyborców z Podhala, Spiszu i Orawy, dlatego chciałam podnieść te problemy, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w pracach podkomisji nad przedstawionym przez rząd projektem.

Proszę państwa, wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że wspólnoty gruntowe są reliktem z okresu zaborów, pozostałością XIX-wiecznych stosunków własnościowych, które nie zostały doregulowane przy rozwiązywaniu kwestii związanych z likwidacją pańszczyzny. To jest oczywiste. Podstawowym problemem, który trzeba rozwiązać w procedowaniu nad tymi projektami, jest fakt nierównomiernego, niejednakowego rozkładu sytuacji we wspólnotach w różnych miejscach w kraju.

W Małopolsce, w woj. świętokrzyskim, lubelskim i na Podkarpaciu – czyli w miejscach, gdzie wspólnoty często są martwymi bytami – gminy mają potworny problem, bo przy realizacji jakiegokolwiek inwestycji nie mogą ustalić uprawnionego do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane. To ogranicza działania inwestycyjne.

Natomiast w południowej Małopolsce sytuacja jest taka, że wspólnoty są bytem bardzo mocno i dobrze działającym. Podstawowym problemem w działalności spółek, utworzonych do zarządzania majątkiem wspólnoty gruntowej, jest to, że nie mogą założyć ksiąg wieczystych. Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych to jest coś takiego, co ułatwia obrót gospodarczy i decyduje o wiarygodności podmiotu, który w nim występuje. Dla wspólnot gruntowych ogromnym problemem jest niemożność założenia ksiąg wieczystych.

Proszę państwa, trzeba znaleźć salomonowe rozwiązanie, które określi stan prawny gruntów niczych, który występuje poza Małopolską. Jednocześnie chodzi o to, żeby podczas rozwiązywania tego problemu nie popsuć dobrze działających wspólnot na południu Małopolski.

Po pierwszej lekturze tego projektu, który niedawno pojawił się na stronach internetowych, mam pewne wątpliwości, czy to się uda. Obawiam się, że procedura, określona w znowelizowanym art. 6a, dotycząca ustalenia uprawnionych do udziału we wspólnocie, spowoduje zaburzenie funkcjonowania dobrze działających wspólnot. Proszę państwa, mam obawy odnośnie do pewnych rozwiązań i myślę, że bardzo wiele wspólnot też się tego obawia. Obawiają się one, że jeżeli będzie możliwość takiej gry, to znajdą się osoby, które będą chciały dołączyć się do listy uprawnionych i mogą próbować oddziaływać na wspólnoty, które teraz funkcjonują.

Mam wielką prośbę – bardzo proszę o informacje o planowanych posiedzeniach podkomisji. Deklaruję udział w tej pracy, deklaram zainteresowanie udziałem w tej pracy, ponieważ naprawdę trzeba postępować z wielką ostrożnością. Trzeba tak tworzyć przepisy, żeby nie zniszczyły tych wspólnot, które dobrze działają. Rzecz w tym, żeby przepisy nie wprowadziły zamętu i nieporządku, bo przegląd stanu prawnego i ustalanie stanu wyjściowego, może być polem różnych machinacji. Może się to źle skończyć dla działających wspólnot.

Na pierwszy rzut oka nasuwa się druga uwaga, dotycząca przepisów odnośnie do funkcjonowania spółek. Proszę państwa, bardzo często wójt, który zatwierdza statut spółki, jest stroną przeciwną. Proszę rozważyć, czy nie byłoby lepiej, gdyby statut zatwierdzał starosta. Przecież na terenie konkretnej gminy – nieruchomości położonej w konkretnej gminie – działa z jednej strony wspólnota gruntowa, a z drugiej strony władze gminy. Wójt jest zainteresowany, żeby w miarę możliwości przejąć te tereny, a wspólnota chce na nich działać. Jest to oczywiste pole do nacisku: zmieńcie mi statut albo wpiszcie takie uprawnienia, to ja wam to odpuszczę. Uważam, że to powinno być zobiektywizowane. Myślę, że należałoby rozważyć, czy to nie starosta powinien akceptować zmian w statucie, bo jest on jak gdyby poza sferą rywalizacji na terenie konkretnej gminy.

Krótko mówiąc – nie chcę przeciągać tej dyskusji – to jest pierwsze czytanie i myślę, że zostanie powołana podkomisja, która będzie nad tym projektem pracować. Ale mam wielką prośbę, żeby postępować z bardzo wielką uwagą, bo te wspólnoty, które działają – jak chociażby wspólnota ośmiu gmin na północnych obszarach Tatr, czy wspólnota urbarialna w Jabłonce, czy wspólnoty urbarialne na polskim Spiszu – są mecenasami

bardzo wielu pożytecznych działań w gminach. To są liczące się podmioty i trzeba zrobić wszystko, żeby one bezkrwawo i bez zamętu przeżyły tę zmianę prawa. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze chciał zabrać głos? Nie słyszę. Rzeczywiście, jest to ważny problem i trzeba go uregulować. Mam nadzieję, że uda się nam wypracować rozwiązanie, które będzie akceptowane społecznie, bo to też jest bardzo ważne.

Nie ma więcej chętnych do zabrania głosu? Pan minister chciał jeszcze zabrać głos?

Sekretarz stanu w MRiRW Kazimierz Plocke:

Chcę podziękować dyskutantom za te uwagi do projektu ustawy. Intencją rządu jest to, żeby, po pierwsze, uregulować kwestie prawne w odniesieniu do 3,5 tys. wspólnot gruntowych – pozostałe świetnie sobie radzą. Wyrażamy wolę przygotowania takiego projektu, który będzie zgodny z intencją pana przewodniczącego, a więc chcemy, żeby te przepisy decydowały o dobrym rozwiązaniu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Dziękuję bardzo. Stwierdzam zakończenie pierwszego czytania.

W związku z tym, że nie było żadnych wniosków, stawiam wniosek o powołanie podkomisji nadzwyczajnej. Platforma Obywatelska zgłosiła do jej składu: panią Małgorzatę Woźniak, panią Teresę Hoppe, panią Annę Nemś i pana Mirosława Koźlakiewicza. Prawo i Sprawiedliwość – pan poseł Polak, poseł Jurgiel. SLD – poseł Olejniczak. Solidarna Polska – poseł Popiołek. Ruch Palikota – poseł Lewandowski. PSL zgłasza pana posła Borkowskiego.

Czy są inne kandydatury? Jeśli nie ma sprzeciwu, to stwierdzam, że podkomisja została wybrana w tym składzie. Po zakończeniu posiedzenia Komisji ukonstytuujemy się.

Zamykam ten punkt obrad.

Przechodzimy do drugiego punktu – informacja ministra rolnictwa na temat płatności obszarowych za 2014 r. Materiały wszyscy państwo otrzymaliście. Przechodzimy do pytań – chyba że pan minister chciałby coś skomentować, ale wszystko zostało przedstawione.

Sekretarz stanu w MRiRW Kazimierz Plocke:

Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, to chciałbym przedstawić płatności na dzień 17 marca, czyli na wczoraj.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Nie, to nie ma aż takiego znaczenia. Generalnie chodzi o kierunek, który tu jest zawarty.

Sekretarz stanu w MRiRW Kazimierz Plocke:

Dziękuję. Nie ma pytań.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Czy są pytania w tej sprawie? Skoro nie ma pytań, to przyjmujemy informację.

Sprawy różne. Pan poseł Ajchler? Też nie ma pytań?

Poseł Romuald Ajchler (SLD):

Nie, nie mam.

Przewodniczący poseł Krzysztof Jurgiel (PiS):

Dziękuję. Zamykam posiedzenie Komisji.